

ESANAK

JAVIER GONZALEZ DE DURANA

(Artiumeko zuzendaria)

«Gizarteko auziei buruzko artelanak erakustea museo publikoen zeregina da»

CAMINO PAREDES

(Gustavo Maeztu museoko zuzendaria)

«Guggenheimen oso amerikarrak diren maila handiko feriak antolatu ohi ditu; kultura beste zerbait da»

RAFAEL ZULAIKA

(San Telmo museoko zuzendaria)

«Museoek prest egon behar dute ekitaldi sozialen antza hartzen ari diren erakusketak egiteko»

FRANCISCO JAVIER ZUBIAR

(Nafarroako Museoko zuzendaria)

«Eragotzi egin behar da irizpide komertzialak eta interes partikularrak artearen gainetik jartzea»

JEAN IRIART

(Baionako kultur aferetarako zuzendaria)

«Arte garaikideko museo batek ez du mugatu behar ezertara»

ISMAEL MANTEROLA

(Arte kritikaria)

«Jada ez da artelantzat kontsideratu daitekeen modarik egiten»

ANGELA ARREGI

(Jantzi diseinatzailea)

«Jantzi guztiak ez dira museoetan erakusteko modukoak. Kaleko moda, adibidez, erabat komertziala da»

nagusia ikuskizun herrikoia eskaintzea omen da. «Azken batean, oso amerikarra den maila handiko feria antolatzen dute».

Bere ustez, museoek ez lioke bide horri heldu behar: «Jendea hezi, kultura eskaini eta trebakuntza lana egin behar dute. Erakusketa ikuskari bat antolatzeari baino askoz ere betebeharrak serioagoa dute». Hori dela eta, Europan nagusi den museoarekin ez du zerikusirik Guggenheimen, non ikuskizuna gailentzen den, eta non produktu industrialak paratzen dituzten —motoak, arropa...—. Gaineratu duenez, horrek guztiak kulturarekin zerikusi gutxi du, baina ekonomikoki oso ongi etorri omen zaio Armaniri, «eta hori da azpiko arazoa; dirua».

Onura ekonomikoak lortzea helburu

Baionako kultur aferetako zuzendari Jean Iriart ez dago erakusketa horiekin irabazi ekonomikoak lortzearen aurka. «Museoek zertako ezin dute ekonomikoki bultzada emango dieten erakusketa antolatu?», egin du galdera. «Arte garaikideko museo batek antolatu ahal ditu horrelako erakusketak. Nik ez dut ikusten mugatu behar denik». Garrantzitsuena erakusketaren kalitatea zaintzea dela deritzo.

Nafarroako museoko zuzendari Francisco Javier Zubiaurrentzat, ongi dago Guggenheim bezalako arte garaikideko museoetan —zeinek, arte tradizionalaz gain, esperimentazioak biltzen dituzten— horrelako erakusketak antolatzea, «betiere kalitatezkoa bada eta zerbait ekartzen baldin badu erakusketak horrek». Beste kontu bat da horren hedadura komertziala: «Hori jarduera kulturalak antolatzen dituenaren interesak baino haratago baitago». Hala, irizpide komertzialak eta interes partikularrak lan artistikoaren gainetik jartzea eragotzi behar dela uste du.

Arte kritikari Ismael Manterolak ez du uste Guggenheimen erakusketak kulturarentzat onurarik ekarriko duenik. «Helburua da jendea erakartzea. Eta Armanik ez du loturarik artearekin, modaren zirkuituarekin du zerikusia». Baina Angela Arregi diseinatzaile bilbotarra, museoetan horrelako erakusketak antolatzeak, «modakoa kasu honetan», onura ekartzen du, oro har: «Kategoria ematen dio Bilbori; izen ona ematen digu Armani Guggenheimen edukitzeak». Erakusketa horren helburuak eta zergatiak argitzeko, zein enpresak antolatu duen eta zeinen lanak jarri dituen ikusgai hartu behar da kontuan, Arregiren irudiko.

INIGO AZKONA

Armaniren erakusketa dago egunotan Bilbon ikusgai.

Modaz jantzitako erakusketak museoetan

Jantzien diseinuak asko du sorkuntzatik. Hala ere, jantzi gutxi —garaikoak, behinik behin— topa ditzakegu museoetan

A. O. | DONOSTIA

Gauza askok osatzen dute artea. Sorkuntzatik abiatuta, aldatzea, hunkitzea, haustea... edertasuna bera helburu duten lanak ere artelantzat jotzen ditugu. Gauzak horrela, moda artea ote den eztabaida dago adituen artean.

Ismael Manterola arte kritikariaren iritziz, jada ez da artelantzat jo daitekeen modarik egiten: «Abangoardiek egin zituzten ahaleginak diseinuzko jantziak sortzen. Abangoardien utopia zenez artea bizitzara pasatzea, diseinuak garrantzi handia hartu zuen». Bere ustez, egun bereizketa handia dago artearen eta diseinuaren artean. Hala ere, modaren erakusketak antolatzearen aldekoa da, artelan mailako diseinu lan asko baitaude erakusteko, «Sonia Delaunayren jantziak adibidez, bere koadroen maila berekoak dira».

Rafael Zulaika San Telmo museoko zuzendariaren ustez, berriz, arte edo sormen garaikideak dira Armani, Balenciaga eta Rabanneren diseinuak. Horrekin bat dator Angela Arregi diseinatzaile bilbotarra, baina, haren ustez, ezin da museoetan edozein arropa paratu. «Moda kalean

ikusten dena da, komertziala; ez da museorako gaia. Hala ere, badira salgai jarri ez eta oso aberatsak diren diseinuzko artelanak».

«Moda erakutsi daiteke museoetan», erantzun digu Javier Gonzalez de Durana Artiumeko zuzendariak, «arkitektura lanak erakutsi daitezkeela onartzen baldin badugu —arte aplikatua, azken batean—; zergatik ez erakutsi bestelako arte aplikatuak? Modaren arriskua hutsalakerietan erori eta horretaz ez konturatzea da». Hala ere, artearen helburua emozioak astintzea eta inteligentziari hitz egitea dela esan digu, «beste helburu praktikorik gabe. Arte aplikatua bere aplikazioagatik existitzen da, hots, konpondu nahi duen arazoagatik; arteak, berriz, giza arimaren maila espiritualean ekiten dio, konpondu edo ez».

Francisco Javier Zubiaurrentzat, moda, diseinua eta sorkuntza eskatzen duen unetik, adierazpen artistiko bat da. «Beste kontu bat da alderdi komertziala duela, baina arte adierazpen guztiek dute hori». Bere ustez, aspalditik dago ikusgai moda museoetan: «Hainbat margolanetan ikus daitezke modari

EGUNKARIA

Armaniren jantzi bat.

MALGUTASUNA

Artearen eta modaren muga, hots, artearen eta diseinuaren muga malgua da; artelanen arabera

buruzko erreferentziak. Hollandako nahiz Britainiako margolanetan, adibidez, modak leku garrantzitsua betetzen zuen. XX. mendean hainbat jostun saiatu ziren kubismoa, surrealismoa, espresionismoa eta horrelakoak sortzen. Azken finean, estilo artistikoak aurkezteko modu bat da».

Camino Paredes Gustavo Maeztu museoko arduradunarentzat, ordea, ez da gauza bera moda eta artea: «Moda diseinua da, funtzionalagoa. Hala ere, zaila da zehaztea non dagoen artearen eta diseinuaren arteko muga».

da, merkatuan». Hala ere, logikoa da, bere ustez, Guggenheimen horrelako erakusketa bat antolatzea. Izan ere, euren eskaintzaren ezaugarri